

KAIP ELGTIS TĖVAMS JEIGU VAIKAS MUŠASI

Tėvai nežino, kur dėti akių: nei jie patys mušasi, nei vaiką muša, o štai jis prieina prie tokio pat amžiaus draugo ir trinkteli iš visų jėgų. Ką daryti tėveliams?

Jei vaikas pradeda taip elgtis, tai rodo, kad jis susidomi kitais žmonėmis: mušimas, stumdymas ir žaisliukų atėminėjimas parodo, vaikas ieško kontakto su kitais žmonėmis, tačiau neturi socialinių įgūdžių, priimtinių visuomenei. Jis neturi nei kalbinių gebėjimų, nei patirties, todėl užuot bendraamžiui pasakęs: „Labas. Ar galiu su tavimi pažaisti?“, jis parodo savo susidomėjimą gerai užvoždamas. Tiesa, vaikas iškart pamato, kad jo elgesys sulaukia reakcijos. Gali būti, kad net dviejų reakcijų – jūsų ir užgauto vaiko. Nors reakcijos nėra labai malonios, bet... labai įdomios.

1–3 metų vaikams patinka kartoti tą patį elgesį ir įsitikinti, kad sulaukia vis tos pačios reakcijos. Jiems taip pat labai įdomu, kaip žmonės reaguoja įvairiose situacijose. Šiuo atveju mušimas patenkina jų smalsumą. Be to, 1–3 metų

vaikai yra be galo egocentiški ir viską mato tik iš savo perspektyvos. Jie nesupranta, kad kiti žmonės gali jausti ne tą patį, ką jaučia jie. Jie galvoja: „Jei man smagu mušti, tai ir tau smagu gauti.“ Juos stebina tai, kad, jiems įkandus, pastūmus, trenkus, kitas apsiverkia. Jie vis kanda / trenkia / stumia, kad įsitikintų, jog reakcija bus vis ta pati.

Elgesys gali kartotis uždaru ratu, nes jiems itin patinka ir suteikia saugumo tokia pat reakcija. Žinoma, tėvams tai nesuteikia jokio malonumo ir nepaguodžia tas faktas, kad 1–3 metų vaikas turi kartoti veiksmą daugybę kartų, kol kažko išmoksta. Štai keletas patarimų, padėsiančių jūsų vaikui mokytis bendrauti su bendraamžiais, ir kiti vaikai nuo jų nenukentės:

– Darykite tai, ką norite, kad darytų jūsų vaikas. Dažnai nustembame, išsigastame, susigėstame ar supykstame, kai mūsų mažylis šitaip pasielgia, kad įsikišame per šiurkščiai. Tai nusiunčia vaikui dvigubą signalą, be to, abu vaikai įsitempia ir jų reakciją paaštrėja (vienas labiau verkia, o kitam dar įdomiau). Vaikai daug geriau mokysis, jei būsite ramūs, griežti, bet švelnūs ir viską paaiškinsite žodžiais.

– Sakykite vaikui: „Skauda, kai tu muši kitą. Vilius verkia (bėga nuo tavęs), nes jam nepatinka, kai tu mušiesi.“

– Guoskite ir palaikykite „auką“. Skatinkite, kad skriaudžiamas vaikas išmuktą garsiai pasakyti „ne“, „negalima“, „baik“. Jei jūsų vaikas nuskriaudė kitą, išmokykite jį paguosti: įkandus gali atnešti leduką, paglostyti ir pan.

– Mokykite ieškoti alternatyvų. Kai vaikas trenkia, jis puikiai supranta, kad nori bendrauti. Jis nori pasakyti: „Einame žaisti“, „labas“, „pasislink“, „neimk mano žaisliuko“ ir pan. Jeigu bent kiek nutuokiate, ką vaikas nori pasakyti savo elgesiu, padėkite ir įvardykite tai.

– Niekada nepalikite vaikų vienu ir visą laiką juos stebėkite. Ypač būkite budrūs, jei įtariate, kad vienoje ar kitoje situacijoje vaikas gali trenkti / kąsti. Apskritai manoma, kad vaikų iki penkerių metų negalima palikti žaisti vienu – reikia nuolat stebėti ir padėti jiems komunikuoti. Jei matote, kad vaikas jau pakėlė ranką, sulaikykite ją ir pasakykite: „Sakyk Jonukui: „Labas.““ Jei pagaunate jau supykusio ranką, sakykite: „Neleisiu tau mušti Ievos. Jei pyksti, taip ir pasakyk: Aš piktas!“

– Išmokykite numatyti vaiko elgesį. Kai kurie tėvai puikiai „pagauna“ vaiką norinti „ant puoduko“, tačiau nestebi jo įdėmiai, kai jis bendrauja su kitais vaikais. Lygiai taip pat išmokstama pastebėti, kad vaikas gali trinktelėti kitam. Jei vaikas trenkė vieną kartą, tikriausiai trenks ir antrą. Būkite budrūs, kad galėtumėte jam padėti išmokti bendrauti kitaip. Kuo dažniau jam padėsite, tuo greičiau jis išmoks.

– Ieškokite aplinkybių, kuriose vaiko elgesys būtų tinkamas. Galbūt pastebėjote, kad vaikas ima muštis tam tikrose situacijose ar susitikęs tam tikrus vaikus. Galbūt jam geriau sekasi bendrauti su vienu vaiku, o ne didelėse grupėse. Galbūt jam geriau sekasi lauke, o ne patalpoje. Didesnė tikimybė, kad vaikas trenks, yra tada, kai jis pavargęs arba alkanas. Galbūt jam užtenka su kitu vaiku pabūti pusvalandį, o po jo jis praranda savikontrolę. Jeigu stebėsite savo vaiką ir / arba pasikalbėsite su tais, kurie su juo leidžia daug laiko, galėsite pastebėti, kada jam sekasi geriausiai. Tada sudarykite jam tokias sąlygas.

– Kadangi vaikas turi labai daug sužinoti ir išmokti apie žmones, jausmus, tinkamą bendravimą, tikriausiai puikiai suprantate, kad 1–3

metų vaikas to neišmoks per savaitę. Mokymasis nesimušti gali užtrukti. Tačiau galvokite apie tai taip: vaikas mokosi ne tik nesimušti. Jis mokosi tinkamai bendrauti ir su suaugusiais, ir su bendraamžiais. Jei jį palaikysite, jei būsite griežtas, bet teisingas, jei mokėsite švelniai paaiškinti ir pagirti, kai vaikui pasiseks, jis užaugs puikiai bendraujančiu ir empatišku žmogumi.

Parengė socialinė pedagogė

Daiva Grigusevičienė

